

Faculty of Engineering, University of Rijeka

Measurement technique and e-environment

Branimir Barišić & Marko Kršulja

In our e-learning education the distance learning system Merlin has been chosen. Merlin provides platform for e-learning which is free for academic society. In this system as the Learning Management System (LMS) the Moodle is used.

Measurement technique course is based on blended e-learning model (applications) and course use all 4 kinds of e-learning activities (Massy and Zemsky).

Online learning strategies must present the materials and use strategies to enable students to process the materials efficiently.

Because of that online learning materials in Measurement technique course are presented between five and nine items on a screen to facilitate efficient processing in working memory.

As the lesson progresses, each item in the generalized information map is presented and broken down into sub-items. Also, all kinds of information maps are used in on line teaching materials.

Online learning materials in this course are designed according to the book „*Foundations of Educational Theory for Online Learning*“, author Ally, M. (2005), Athabasca University Press.

Popis kolegija: **Matematika 1**

Profesor: [Nelida Črnjarić](#)
Asistent: [Ivan Dražić](#)
Asistent: [Melita Štefan](#)
Asistent: [Bojan Crnković](#)
Asistent: [Ines Radošević](#)
Asistent: [Loredana Simčić](#)
Asistent: [Senka Mačešić](#)

Kolegij se predaje na prvoj godini sveučilišnih preddiplomskih studija strojarstva, brodogradnje, elektrotehnike i računarstva. Obuhvaća sadržaje iz linearnih sustava, vektora, analitičke geometrije, funkcija jedne varijable, derivacija i njihove primjene u inženjerstvu.

Matematika I - stručni

Profesor: [Katica Jurasić](#)
Asistent: [Ivan Dražić](#)
Asistent: [Loredana Simčić](#)
Asistent: [Ines Radošević](#)
Asistent: [Željko Glavan](#)

Kolegij se predaje na prvoj godini stručnih preddiplomskih studija strojarstva, brodogradnje i elektrotehnike. Kolegij obuhvaća uvod u linearnu algebru i diferencijalni račun.

Mehanika I

Profesor: [Marko Canadija](#)
Asistent: [Sanjin Kršćanski](#)
Asistent: [Igor Pešić](#)

Kolegij "Mehanika I" upoznaje studente strojarstva i brodogradnje sa temeljima mehanike, prvenstveno statike.

Mjerna Tehnika

Profesor: [Branimir Barišić](#)
Asistent: [Marko Kršulja](#)

Razvoj i primjena mjeranja. Slj. sustav jedinica. Osnovne, izvedene, dopuštene i anglosaksonske jedinice. Mjeriteljstvo (znanstveno, tehničko i zakonsko). Mjeriteljski uvjeti. Geometrijski, mehanički i toplinski utjecaji na rezultate mjerjenja. Greške mjerjenja (veličine, red i granice). Mjerna nesigurnost. Klase točnosti. Pravila mjerjenja. Planiranje eksperimenta u mjerjenju. Mjerjenje i uređaji za mjerjenje: oblike, položaja, konture, tlaka, temperature, sile, tvrdoće, hrapavosti, brzine, buke, električnih i magnetskih veličina. Komparatorska, kontrolna, optička i senzorska mjerjenja. Računalom podržana mjerjenja i softveri za mjerjenje (Labview, itd.). Obrada mjereneh veličina pomoću računala. Mjerjenje pomaka (interferometrija). Mjerjenje k. sastava materijala. Mjerjenje debljine slojeva. 3D kontaktni koordinatni i beskontaktni mjerni uređaji i digitalizatori. Mjerni sustavi strojeva. Mjerjenja kod normiranja. Umjeravanje, ispitivanje i ovjeravanje m. sredstava. Kalibriranje u mjerjenjima.

 CENTAR ZA
 e-UČENJE

 Sveučilišni računski centar
 Sveučilište u Zagrebu

Moji kolegiji

- Mjerna Tehnika
- Z0708 Kako kreirati kolegij pomoću Moodlea
- Z0708 Mjerna tehnika
- Z0708 Zašto e-learning i kako ga primjeniti?
- Z0708 Zašto e-learning i kako ga primjeniti? (Grupe 3,4,5)

Svi kolegiji ...

Administracija kolegija

- Omogući izmjene
- Postavke
- Dodjeli uloge
- Ocjene
- Outcomes
- Grupe
- Sigurnosna kopija
- Restore
- Uvezite
- Reset
- Izvještaji
- Pitanja
- Datoteke

Uvod

MJERNA TEHNIKA

Razvoj i primjena mjeranja. SI sustav jedinica. Osnovne, izvedene, dopuštene i anglosaksonske jedinice. Mjeriteljstvo (znanstveno, tehničko i zakonsko). Mjeriteljski uvjeti. Geometrijski, mehanički i toplinski utjecaji na rezultate mjeranja. Greške mjerjenja (veličine, red i granice). Mjerna nesigurnost. Klase točnosti. Pravila mjerjenja. Planiranje eksperimenta u mjerjenju. Mjerjenje i uređaji za mjerjenje: oblika, položaja, konture, tlaka, temperature, sile, tvrdoće, hravosti, brzine, buke, električnih i magnetskih veličina. Komparatorska, kontrolna, optička i senzorska mjerjenja. Računalom podržana mjerjenja i softveri za mjerjenje (Labview, itd.). Obrada mjerihenih veličina pomoću računala. Mjerjenje pomaka (interferometrija). Mjerjenje k. sastava materijala. Mjerjenje debljine slojeva. 3D kontaktni koordinatni i beskontaktni mjereni uređaji i digitalizatori. Mjerni sustavi strojeva. Mjerjenja kod normiranja. Umjeravanje, ispitivanje i ovjeravanje m. sredstava. Kalibriranje u mjerjenjima.

TEHNIČKI FAKULTET RIJEKA

- KATEDRA ZA MJERNU TEHNIKU I SUSTAVE KVALITETE
- Forum s vijestima
- UPUTE ZA STUDENTE
- KOLOVKVJ 1
- KOLOVKVJ 2
- KOLOVKVJ 3

0. UVOD U MERLIN I MOODLE

PRIRUČNIK ZA STUDENTE

1. SREDSTVA ZA MJERENJE

- POMIČNO MJERILO
- MIKROMETARSKO MJERILO
- MJERNI ETALONI
- TOLERANCIJSKE MJERE
- LIBELE
- KOMPARATORI
- KUTOMJERI
- REVOLVER OKULAR
- VJEŽBE - SREDSTVA ZA MJERENJE

PROFESOR

Branimir Barišić

ASISTENT

Marko Kršulja

 Odjava

Promijeni osobne podatke

 Zadnja prijava sustavu
 Sri, 24 Ruj 2008, 08:28
 (37 min 1 sek)

Kalendar

Rujan 2008

Pon	Uto	Sri	Čet	Pet	Sub	Ned
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Events Key

Global	Course
Group	User

Najsvježije vijesti

 Dodajte novu temu...
 (Trenutno nema obavijesti)

Nadolazeći događaji

10

9. MJERENJE BUKE U INDUSTRIJSKIM UVJETIMA

 MJERENJE BUKE U INDUSTRIJSKAIM UVJETIMA

11

10. PLANIRANJE EKSPERIMENTA U MJERENJU

 PLAN MJERENJA

12

LABORATORIJSKE VJEŽBE IZ MJERNE TEHNIKE

PROSTORIJA 3-17B

Laboratorij za tehnička mjerena

Voditelj : Doc. dr. sc. Branimir Barišić, dipl. ing

Demonstriranje mjerne opreme i postupaka tehničkih mjerena.

Voditelji vježbi:

asistent Marko Kršulja, dipl. ing.

 PRIPREMNI PAPIRI ZA VJEŽBE

 ZADATAK MJERENJE TERMOPAROM

13

TEME DIPLOMSKIH RADOVA

Doc. dr. sc. Branimir Barišić, dipl. ina.

 TEME DIPLOMSKIH RADOVA

14

KORISNE INTERNET STRANICE I REFERENCE

 HRVATSKI DRŽAVNI ZAVOD ZA MJERITELJSTVO

 LabVIEW HOMEPAGE

 LabVIEW youtube uvod u osnove

 LabVIEW TUTORIALS

 KORISNI LINKOVI IZ PODRUČJA MJERNE TEHNIKE

Detaljni mjesecni prikaz: 0809-MEASURE

[Novi događaj](#)
[Rujan 2008](#)
Listopad 2008
[Studeni 2008](#)

Ponedjeljak	Utorak	Srijeda	Četvrtak	Petak	Subota	Nedjelja
		1	2	3	4	5
6 POČETAK NASTAVE	7 UVODNO PREDAVANJE IZ MJERNE TEHNIKE VJEŽBE IZ MJERNE TEHNIKE GRUPA 4	8	9 VJEŽBE GRUPA 2 VJEŽBE GRUPA 6 PREDAVANJE IZ MJERNE TEHNIKE	10 VJEŽBE GRUPE 5,3,2	11	12
13	14 VJEŽBE GRUPA 4 PREDAVANJE IZ MJERNE TEHNIKE	15	16 VJEŽBE GRUPA 2 VJEŽBE GRUPA 6 PREDAVANJE IZ MJERNE TEHNIKE	17 VJEŽBE GRUPE 5,3,2	18	19
20	21 VJEŽBE GRUPA 4 PREDAVANJE IZ MJERNE TEHNIKE	22	23 VJEŽBE GRUPA 2 VJEŽBE GRUPA 6 PREDAVANJE IZ MJERNE TEHNIKE	24 VJEŽBE GRUPE 5,3,2	25	26
27	28 VJEŽBE GRUPA 4 PREDAVANJE IZ MJERNE TEHNIKE	29	30 VJEŽBE GRUPA 2 VJEŽBE GRUPA 6 PREDAVANJE IZ MJERNE TEHNIKE	31 VJEŽBE GRUPE 5,3,2		

█ Globalni događaji: prikazani ([klikni za skrivanje](#))

█ Grupni događaji: prikazani ([klikni za skrivanje](#))

█ Događaji unutar kolegija: prikazani ([klikni za skrivanje](#))

█ Korisnička događaji: prikazani ([klikni za skrivanje](#))

[Izvoz kalendara](#)
[ICALE...](#)
Events Key

Global

Course

Group

Mjesecni prikaz
Rujan 2008

Pon	Uto	Sri	Čet	Pet	Sub	Ned
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Listopad 2008

Pon	Uto	Sri	Čet	Pet	Sub	Ned
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Studeni 2008

Pon	Uto	Sri	Čet	Pet	Sub	Ned
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Pregled po danima: 0809-MEASURE ▾

Novi događaj

 Srijeda

Četvrtak, 23 Listopad 2008

 Petak

VJEŽBE GRUPA 2

Mjerna Tehnika

VJEŽBE IZ MJERNE TEHNIKE GRUPA 2

8 - 10 SATI

PROSTORIJA 3-17B

X
VJEŽBE GRUPA 6

Mjerna Tehnika

VJEŽBE IZ MJERNE TEHNIKE GRUPA 6

12 - 14 SATI

PROSTORIJA 3-17B

X
PREDAVANJE IZ MJERNE TEHNIKE

Mjerna Tehnika

PREDAVANJE IZ MJERNE TEHNIKE

10 - 12 SATI

PROSTORIJA P3

X
Events Key

	Global		Course
	Group		User

Mjesečni prikaz

Rujan 2008

Pon	Uto	Sri	Čet	Pet	Sub	Ned
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Listopad 2008

Pon	Uto	Sri	Čet	Pet	Sub	Ned
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Studeni 2008

Pon	Uto	Sri	Čet	Pet	Sub	Ned
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Izvoz kalendara

MJERNA TEHNIKA

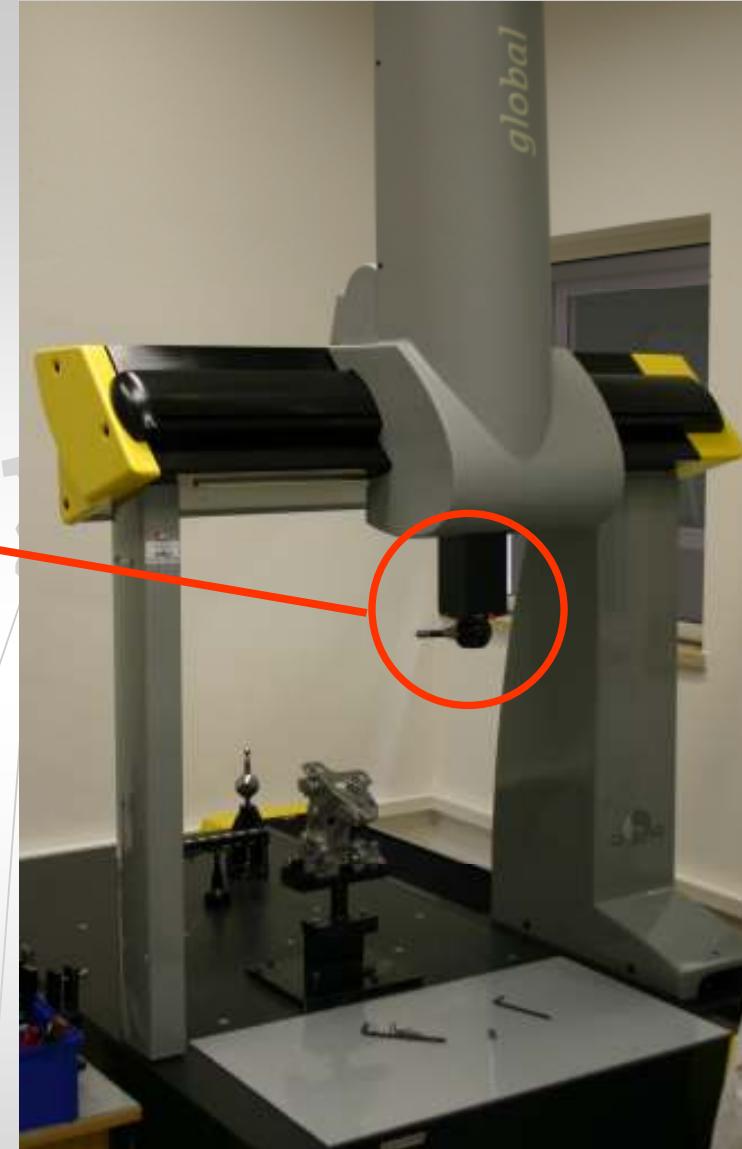
Računalom upravljeni koordinatni mjerni strojevi (KMS)

Docent dr. sc. Branimir Barišić, dipl. ing.

Prikaz koordinatnog mjernog stroja i njegove mjerne glave:

Slijedi film 3D mjerjenje kućišta vijčanog kompresora (Volkswagen Touarega)

Osnovni princip rada se sastoji u identificiranju koordinata položaja točaka, crta i površina. Preko izmjerениh koordinata, računalnim putem stvara se numerička slika površina koje formiraju objekt.

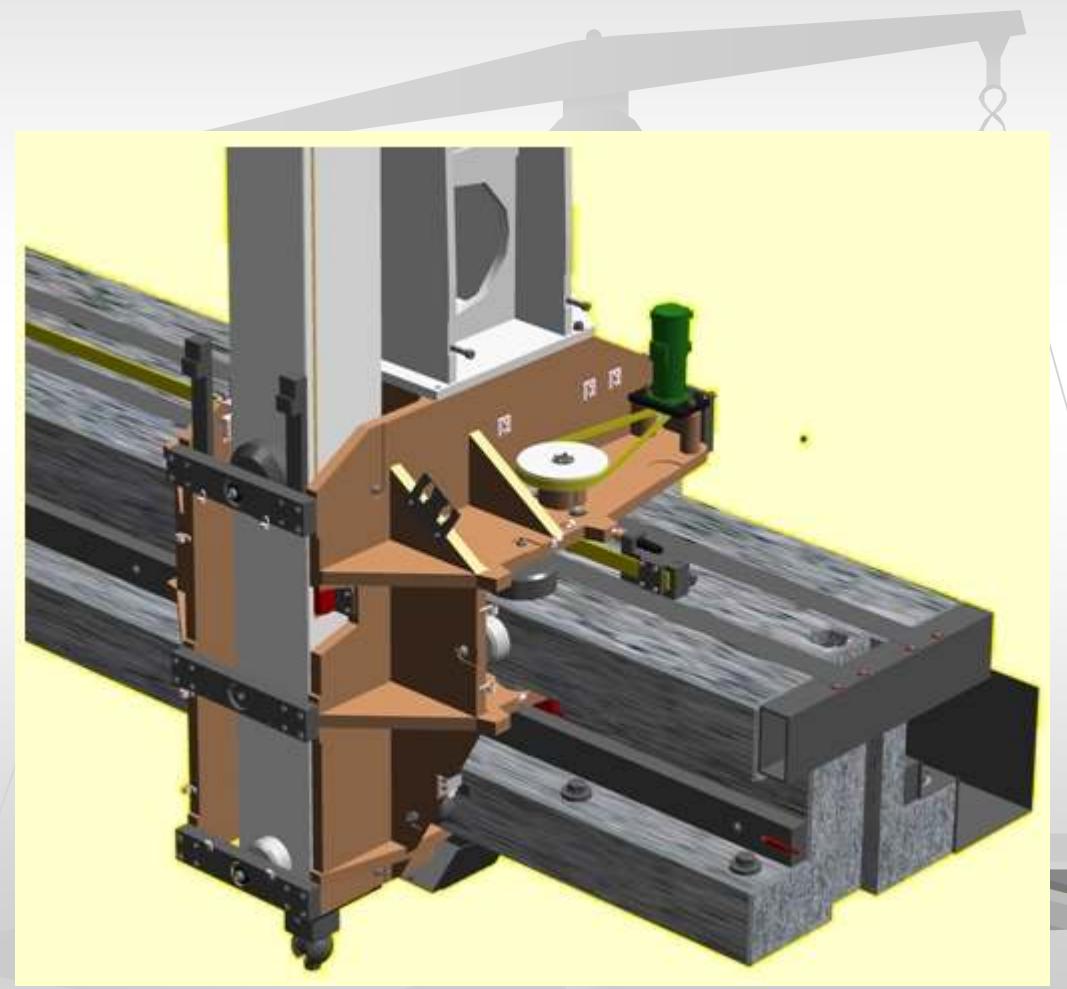
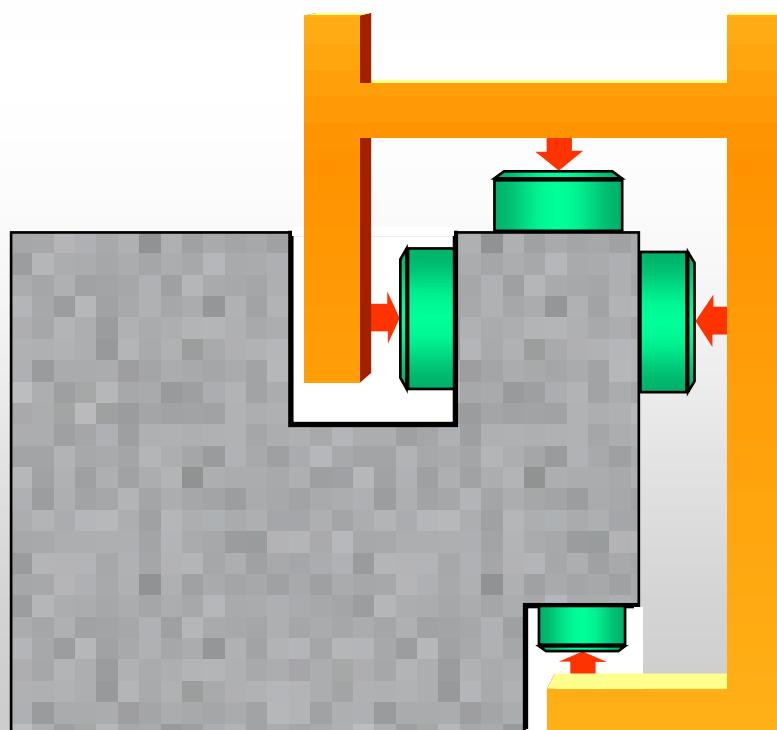
Raspored i broj mjernih točaka na površinama mjerene objekta ovisi o obliku i položaju površine i tražene točnosti mjerena.

Minimalni broj točaka određen je matematičkim zakonitostima kojima je definirana numerička slika površine-za crtu najmanje dvije točke, za krug tri, za površinu tri nekolinearne točke. Točniji oblik i položaj uvijek se dobije na osnovu većeg broja mjernih točaka.

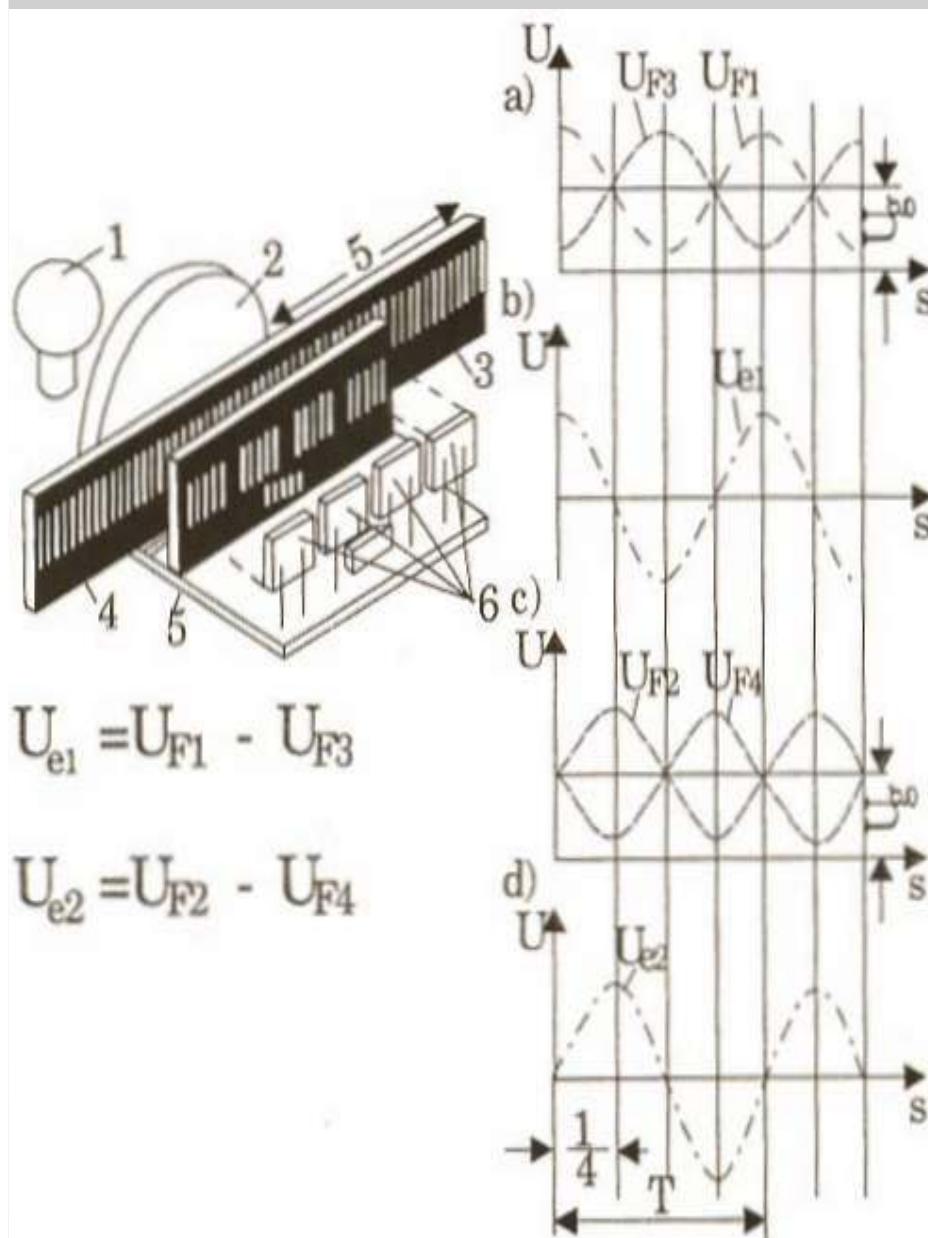

Vođenje KMS

Ostvaruje se pomoću zračnih ležajeva koji su pozicionirani na 4 strane za vođenje na nemagnetičnom, otpornom na koroziju, poliranom granitu.

Mjerna princip

Svjetlosni izvor (1) preko objektiva (2) usmjerava svjetlost kroz nepokretni element (3), koji sadrži rešetke različite gustoće (4), i kroz pokretni rešetkasti element (5) na fotoćelije (6). Pravocrtno gibanje pokretnog elementa (3) daje promjenu jačine svjetlosti ili svjetlosnog fluksa prije ulaska u fotoćeliju. Dakle, gibanjem elementa (5) zatvaraju se i otvaraju prolazi svjetlosnom snopu, pa se jačina svjetlosti mijenja po sinusnom zakonu. Pomoći fotoćelije (6) jačina svjetlosti pretvara se u električne signale. Dakle, naizmjenično osvjetljavanje u ritmu promjene jačine svjetlosti fotoćelija transformira u pulsirajuću struju tj. električne signale.

MJERNA TEHNIKA

Mjerenje kemijskog sastava materijala pomoću optičke atomske spektroskopije

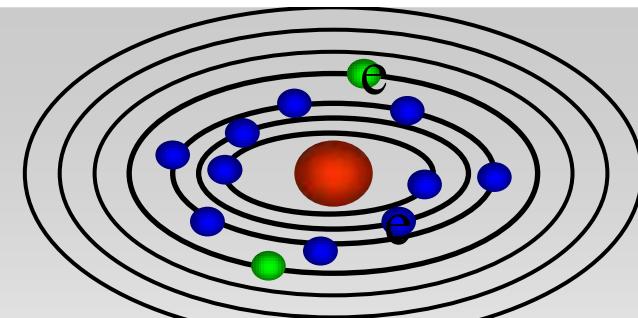
Docent dr. sc. Branimir Barišić, dipl. ing.

OSNOVNI POJMOVI

SPEKTROSKOPIJA

bavi se interakcijama između materijala i elektromagnetsnih zračenja.

SPEKTROMETRIJA

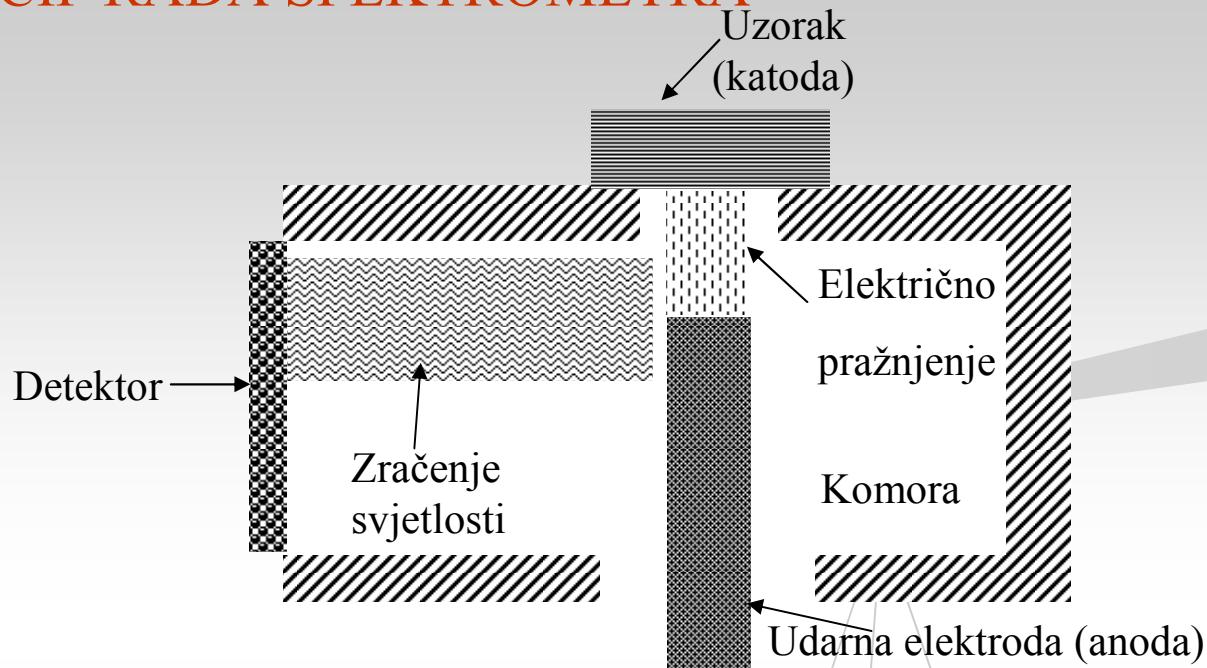
bavi se kvantitativnim mjeranjem intenziteta elektromagnetsnih zračenja.

FIZIKALNI PRINCIP

Elektroni se unutar atoma nalaze na određenim energijskim nivoima.

Gibajući se između ovih nivoa elektroni mogu apsorbirati ili emitirati energiju jednaku razlici između ovih nivoa. U optičkoj spektroskopiji energija apsorbirana za prijelaz na viši energijski nivo ili emitirana za niži energijski nivo je obliku fotona (čestica svjetlosti). Valna duljina ovih fotona može odrediti identitet atoma (tj. kemijski element kojem pripada atom). Broj fotona te valne duljine direktno je proporcionalan koncentraciji tog elementa u uzorku.

PRINCIP RADA SPEKTROMETRA

Zbog visokog napona između katode i anode usmjerenog u obliku svjetlosnog snopa dolazi do apsorpcije dijela ove svjetlosti (svjetlost ima energiju koja odgovara energetskoj razlici između energijskih nivoa). U katodi dolazi do uzbude atoma metala (katode) u obliku svjetlosti s određenim emisijskim spektrom. Količina ove emitirane svjetlosti specifična za prijelaz određenog elektrona u njegovom atomu (tj. kemijskom elementu) izmjerena je na detektoru.

Mjeri se samo emisijski spektar dobiven kalibriranom količinom svjetlosti za prijelaz između dva utvrđena energijska nivoa.

Prikazati simulaciju emisijskog svjetla iz softvera!!!!

Atomspec.exe

Izgled spektrometra

**THANK YOU FOR
ATTENTION**

**QUESTIONS AND
ANSWERS**